

приватизації. Друга велика хвиля банкрутств була після початку війни на Донбасі, в основному це стосувалося банків.

Література

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#n251> (дата звернення 26.03.2021).
2. Бабич Л.М. Актуальні проблеми удосконалення організаційно-методологічного механізму запобігання банкрутства. *Актуальні проблеми економіки*. 2013. № 4. С. 71-74.
3. Берест М.М., Тимошенко А.П. Критичний аналіз змісту економічної категорії «банкрутство». *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2010. № 29. С. 69-72.
4. Саблина Н.В., Кривеженко В.В. Банкрутство підприємства: причини и пути преодоления. *Бизнесинформ*. 2010. № 10. С. 7-11.
5. Слав'юк Р.А. Фінанси підприємства: навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2011. 460 с.
6. Шеремет А.Д., Сайфулин Р.С. Финансы предприятий. Москва: ИНФРА-М, 1999. 343 с.

УДК 346.16(043.2)

Загороднюк В.В., здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Мілімко Л.В., к.ю.н., доцент

ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Більшість учасників господарських правовідносин зацікавлені в правомірній поведінці – як власній, так і своїх контрагентів (партнерів), адже це відповідає як моральним засадам суспільства, так і прагматичному ставленню до кожної справи, тому що застосування будь-якої юридичної відповідальності тягне для правопорушника негативні наслідки.

Однак, правопорушення має здебільшого деструктивний вплив і на економіку, і на майновий стан учасників господарського життя. До найефективніших засобів дотримання господарського правопорядку належить відповідальність за господарські правопорушення.

Таким чином господарсько-правова відповідальність є комплексним правовим інститутом господарського права, предметом регулювання якого є господарські правопорушення.

Господарсько-правова відповідальність – це правовідносини, які виникають внаслідок вчинення господарського правопорушення між

суб'єктами господарювання або між суб'єктом господарювання та органом державної влади чи органом місцевого самоврядування, в результаті чого суб'єкт господарювання, винний у вчиненні правопорушення, зазнає несприятливих наслідків майнового або організаційного характеру, які передбачені господарсько-правовими санкціями [1, с. 144-148].

Як встановлено у ч. 2 ст. 216 ГК України, застосування господарських санкцій повинно гарантувати захист прав і законних інтересів громадян, організацій та держави, в тому числі відшкодування збитків учасникам господарських відносин, завданих внаслідок правопорушення, та забезпечувати правопорядок у сфері господарювання [2].

Таким чином, господарсько-правова відповідальність покликана стимулювати належне виконання учасниками господарських відносин господарських зобов'язань, а її головною метою є забезпечення правопорядку в сфері економіки (в господарських відносинах).

Реалізація мети господарсько-правової відповідальності покликана сприяти принципам, що закріплені в ч. 3 ст. 216 ГК: потерпіла сторона має право на відшкодування збитків незалежно від того, чи є застереження про це в договорі; передбачена законом відповідальність виробника (продавця) за недоброякісність продукції застосовується також незалежно від того, чи є застереження про це в договорі; сплата штрафних санкцій за порушення зобов'язання і також відшкодування збитків не звільняють правопорушника і без згоди другої сторони від виконання прийнятих зобов'язань у натурі; у господарському договорі неприпустимі застереження щодо виключення або обмеження відповідальності виробника (продавця) продукції.

Господарсько-правова відповідальність проявляється як застосування господарських санкцій, що здійснюється за допомогою державного примусу і виражається в суспільному осуді винного правопорушника і покладенні для нього додаткових обтяжень майнового характеру або позбавленні його суб'єктного права.

Сутність господарсько-правової відповідальності проявляється як: санкція, покарання, перетерплювання, реакції на правопорушення, гарантія забезпечення, охоронного інституту права, що виконує охоронну функцію, і складається з двох взаємопов'язаних і взаємозабезпечувальних елементів: 1) компенсаційного впливу; 2) штрафного (репресивного) впливу.

Але для застосування правової відповідальності потрібне звернення до суду (позов) із вимогою застосувати до порушника примус у формі санкції та винесення за ним рішення про притягнення до неї. Інший варіант, коли таке рішення виносить третейський суд, але воно затверджується судом і може бути виконане у встановленому порядку. Тим воно набуває значення

державного примусу і особа вважається підданою господарсько-правовій відповідальності в разі її реалізації Державною виконавчою службою.

Отже, на нашу думку існує необхідність подолання стереотипу широкого розуміння господарсько-правової відповідальності, яка надає підстави виділення безспірного та оспорюваного застосування санкцій за вчинені правопорушення, що передбачені нормами господарського права у визначеному порядку.

Тобто йдеться про контрольні та управлінсько-правозастосовні функції відповідних державних органів: вони здійснюють свої повноваження в порядку та у формах, що передбачені законом; вправі контролювати діяльність суб'єктів господарювання, виявляти і фіксувати (протоколювати) виявлені ними порушення і позасудово, в межах наданих законом повноважень, застосовувати стягнення, зауважимо, тільки один раз і без права її зміни і посилення у подальшому. Йдеться про визнання деліквентом вчиненого, усвідомлення його наслідків та згоду добровільно перетерпівати їх, що вже використане у кримінальному праві як вибачальна обставина для пом'якшення покарання.

Такий підхід є виправданим і застосовується у інших країнах світу, де особливо такими деталями не переймаються: слугує оперативному виявленню правопорушення і реагування на його вчинення, розвантажує судову систему, скорочуються витрати на здійснення правосуддя, та навіть витрати самих правопорушників. Нарешті, це вагомий аргумент для управлінського впливу на суб'єктів господарювання та забезпечення його ефективності та господарського правопорядку.

Література

1. Бабак О. Основні види відповідальності суб'єктів господарювання у зовнішньоекономічній діяльності. *Підприємництво, господарство і право*. 2011. № 10. С. 144-148.

2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV (редакція станом на 25.11.2014). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>

УДК 346.21(043.2)

Кісліцина О.С., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Мілімко Л.В., к.ю.н., доцент

ЗАХИСТ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ: ПРИНЦИПИ ЗДІЙСНЕННЯ

На сьогодні дослідження проблем захисту прав суб'єктів